

of three chambers, arranged biserially, and followed by one auxiliary chamber giving rise to two spirals of chambers enclosing the embryonic apparatus in opposite directions, giving rise to one symmetrical chamber where they meet. The walls, as in *Linderina*, are simple (not bilamellar); pores only are piercing the walls at the dorsal, convex side; obviously the species had an attached life, in which it may have differed from *Linderina brugesi* Schlumberger.

The wall-structure is granular, not radiale as in *Planorbulina*, so that possibly the genus does not belong to the Planorbulinidae, in which Loeblich and Tappan (Treatise, 1963, p. 694) placed this genus.

BOEKBESPREKING

De wondere wereld der dieren, met inleiding en een speciale bijdrage „Het Dieren-ABC” door Jean George. Formaat 24,5 x 31,5 cm. 388 blz., 182 kleurenfoto's, 8 zwart wit foto's. Twee gekleurde landkaarten. Uitgeversmaatschappij The Reader's Digest N.V., Amsterdam, Brussel, 1965. Prijs f 34,85.

De sfeer, waarin dit boek werd aangeboden, is ook de sfeer van het boek. Dit boek werd op zaterdag 13 november aangeboden aan de redacties van verschillende biologische tijdschriften in het dolfinarium te Harderwijk, waar wij na een korte inleiding van Dr. Dudok van Heel werden binnengeleid in de wondere wereld van de dolfinen. In dit dolfinarium huizen vier dolfinen uit de zee bij Florida. Dolfinen hebben hoog ontwikkelde hersenen en hebben wellicht het beste gehoorapparaat ter wereld. De dressuurstaaltjes, waarvan wij getuige waren, zijn dan ook in hoofdzaak op het gehoor afgestemd. Dit alles kan men ook lezen in dit boek, waarin echter nog veel meer te vinden is. Men vindt er ook interessante gegevens over voortplanting, de voeding van de pasgeborenen, de verdediging tegen haaien enz. Het geheel is een boeiend verhaal. Daarom vergeven wij de schrijver van dit verhaal ook graag zijn vergissing over Plinius, die hij 4 eeuwen v. C. een verhaal laat vertellen over een dolfin bij Hippo, terwijl deze Plinius — bedoeld is de Ouder — leefde van 23 of 24 tot 79 n. C. Het zal wel zo zijn, dat Plinius zijn verhaal ontleend heeft aan een Griek of Romein, die 400 jaar v. C. geleefd heeft.

Het boek bestaat uit 6 delen, die weer in hoofdstukken zijn onderverdeeld. De indeling van dit boek berust niet op de systematiek — dus niet volgens klassen, orden en families —, maar ofwel op de sfeer, waarin ze leven — bv. dieren in beweging, zoals mieren, bijen, sprinkhanen, trekvogels — ofwel op hun verhouding tot de mens wat betreft gevaar of schade en dan vinden wij achtereenvolgens besproken haaien, spreuwen, termieten, ratten. Zo zijn er vele aspecten. Men leest ieder verhaal met plezier en met spanning, maar men moet

het boek niet in één avond willen uitlezen. Men heeft er veel meer plezier van, als men rustig nu en dan een stuk leest, en men zal graag naar dit boek grijpen, want de prachtige kleurenfoto's nodigen daartoe uit.

Zo'n boek kon alleen tot stand komen door internationale samenwerking.

Dit is natuurlijk geen wetenschappelijk boek, maar dat wil niet zeggen, dat de schrijvers niet uitgaan van of zich baseren op de gegevens van de wetenschap. Voorzover ik het boek gelezen heb, heb ik er geen biologische onjuistheden in gevonden, en dat is al een hele verdienste voor een populair-wetenschappelijk boek.

Het boek wordt besloten met een alfabetisch naamregister van alle in het boek voorkomende dieren.

K.

Twente Natuurhistorisch. VI. Raderdieren-Rotifera door F. Horsthuis, bewerkt door Dr. J. J. Willemse. Meded. no. 59 van de K.N.N.V. 36 bladz. met 38 fig. Prijs f 2,75, voor leden K.N.N.V., E.N.M.V. en Hydr. Ver. f 2,25.

Tussen Lek en groene venen, landschap en plantengroei van het „groene hare” van het Utrechts-Zuid-Hollandse polderland door E. E. van der Voo. Wetenschapp. Meded. no. 60 van de K.N.N.V. 60 bladz. met vele fig. en 2 kaarten. Prijs f 2,90, voor leden K.N.N.V. en Stichting Z.H.L. f 2,40.

Te bestellen door overschrijving of storting van het bedrag op postrekening 13028 van het Bureau der K.N.N.V. te Hoogwoud met vermelding: W.M. no 59 en/of 60.

Mineralen en fossielen in Teyler's Museum. Beknopte gids voor het Mineralogisch-paleontologisch Kabinet, samengesteld door dr. C. O. van Regteren Altena en drs. J. R. Möckel. 37 bladz. met foto's en 2 plattegronden. Haarlem, 1965. Prijs f 2,50. Te verkrijgen bij de portier van Teyler's Museum. Spaarne 16 Haarlem.

Wanneer men vroeger dat wil zeggen vóór de laatste wereldoorlog, een bezoek gebracht had aan het Mineralogisch-paleontologisch Kabinet van Teyler's Museum, ging men onvoldaan naar huis. Er was veel te veel te zien, en dat alles was zo onoverzichtelijk gerangschikt en veelal zonder voldoende verklarende bij-schriften, dat men er spoedig genoeg van kreeg. „Sinds 1946”, zo lezen wij op bladz. 8, „wordt de tentoongestelde verzameling mineralen en fossielen langzamerhand herzien. Het streven is daarbij om met behoud van de oorspronkelijke opzet en oude sfeer te komen tot een minder overladen en overzichtelijker geheel en meer verklarende bij-schriften toe te voegen. Ook de uitgave van dit gidsje is een poging Teyler's verzameling van mineralen en fossielen nader tot de bezoekers van het museum te brengen.”

Uit eigen ervaring, al kom ik niet zo vaak in Haarlem, kan ik getuigen, dat het streven, waarvan boven sprake is, bezig is verwerkelijkt te worden. Ik wil één

voorbeeld noemen. — De fossielen van de Klei van Tegelen — XVI op de plattegrond — komen nu zo goed tot hun recht, dat deze alleen reeds een bezoek aan het museum waard zijn. Natuurlijk zal men niet overslaan een bezoek te brengen aan de beroemde reuzensalamander, *Andrias scheuchzeri* (V29, afb. 22 en 23), uit het Mioceen van Oeningen in Baden, die door Scheuchzer was beschreven als de „Homo diluvii testis“, mens getuige van de zondvloed, en aan de indrukwekkende kaken van onze *Mosasaurus hoffmanni* (II, IX, afb. 20).

Een gids is in de eerste plaats een handleiding voor de bezoekers. In deze gids vindt men een plattegrond van de zalen en bij de beschrijving van de mineralen en fossielen is nauwkeurig aangegeven, waar zij zich bevinden. Ik heb met opzet daarvan enkele voorbeelden gegeven. Ik zou de bezoeker van het museum willen aanraden de gids van te voren te raadplegen en daarin aan te tekenen, wat men zeker wil zien.

Deze gids is echter meer dan een gids. Men vindt hierin een college over mineralen, heel in het bijzonder over de kristallen — de meeste mineralen zijn kristallijn, — waaruit men veel kan leren. En bij de beschrijving van de fossielen vindt men zoveel interessante gegevens, dat ik zelfs degenen, die niet in de gelegenheid zijn het museum te bezoeken, zou willen aanraden, deze gids te bestellen.

K.

Der Kongopfau von Prof. Dr. Walter N. Verheyen. Die Neue Brehm-Bücherei, no 351. 60 S. N. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt 1965. 4.80 MDN.

De Neue Brehm-Bücherei is een serie, waarin goede en interessante boeken verschijnen. Ook dit boek is goed en zeer interessant. Het is oorspronkelijk geschreven in het Nederlands door Prof. Verheyen, directeur van het Instituut voor Dierkunde aan de Rijksuniversiteit van Gent — niet te verwisselen met de in 1961 overleden R. Verheyen, die ook in Gent gedoceerd heeft — en in het Duits vertaald door Dr. Erna Mohr.

De Congolese pauw is in 1936 ontdekt door de Amerikaan J. P. Chapin, een beroemd ornitholoog, die een uitgebreid onderzoek heeft ingesteld naar de vogelwereld van de Congo. Het begin van de ontdekking valt reeds in het jaar 1913, toen Chapin in Avakubi, een dorp in de buurt van het Ituri-woud, een bos veren wist te bemachtigen, die het hoofd van een inlands stamhoofd sierde. Hij kon al de veren determineren, maar één veer — een roodbruine met zwarte dwarsbanden — kon hij nergens thuis brengen. Naar vorm en structuur deed die veer het meest denken aan een handveer van een hoenderachtige vogel, maar dat hoen was nergens te vinden. Ten einde raad besloot hij die veer mee te nemen naar Amerika en daar zijn collega's te raadplegen. Alles te vergeefs.

In 1936 bracht Chapin een bezoek aan het Koninklijk Museum van Belgisch-Congo te Tervuren, thans het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Gedurende de tijd, waarin men de directeur van het museum ging zoeken, wandelde Chapin door een verlaten gang en zag daar op een kast staan twee vogels, een zwarte en een bruine. Hij kreeg de schok van zijn leven. Die bruine

vogel had veren, die precies hetzelfde waren als die veer uit Avakubi. Het etiket vermeldde de naam: „*Pavo cristatus*, jeune, importé“. Nu is *Pavo cristatus* onze gewone pauw, afkomstig uit Z.O. Azië. Chapin zag direct, dat het geen jonge dieren waren; het mannetje had heel goed ontwikkelde sporen. Neen, *Pavo cristatus* was het zeker niet, maar wat dan? Het was een pauw, dat zag Chapin wel, maar hoe kwam nu een pauw in het Congo-museum terecht? De directeur van het museum wist hem te vertellen, dat de bewuste dieren deel uitmaakten van een zending vogels uit de Congo van ruim twintig jaar geleden. Het verhaal is nog niet uit, maar het eind van het lied is: Chapin had een voor de wetenschap nieuwe pauw ontdekt, die hij de naam gaf van *Afropavo congensis*. Het was de eerste pauw uit Afrika. De ontdekking van Chapin verwekte grote sensatie. Sinds de ontdekking van de Okapi in 1901 had men in de Congo zo iets niet meer beleefd.

De Congopauw behoort tot de familie van *Phasianidae* of echte hoenders, waarvan verschillende soorten, o.a. de parelhoenders, uit Afrika bekend zijn, maar geen pauwen, want dat waren tot nu toe uitsluitend Aziatische vogels.

Het mannetje is zwart-bruin en mist de lange staartveren van onze gewone pauw, het wijfje is roest-bruin. Beide hebben op de kop een bos zwarte veren, terwijl het mannetje bovendien nog een bos witte veren op de kop draagt.

Na de ontdekking was het natuurlijk zaak de levende dieren te vinden. Dit lukte. Hun biotoop is het Congolese regenwoud in het middengebergte.

Pas in 1949 werden de eerste, levende dieren naar New York gezonden, en in 1957 kwam de Zoo van Antwerpen in het bezit van zijn eerste pauw, die spoedig door andere gevolgd werd. De bijzonderheden over de fok van deze dieren in gevangenschap berusten in hoofdzaak op gegevens uit Antwerpen. Het wilde in het begin niet lukken, de dieren groot te krijgen. Na enige weken, soms reeds na enkele dagen, gingen de kuikens dood tengevolge van ziekte, meestal het gevolg van een besmetting (wormen, schimmels). Eindelijk kon men het jaar 1964 afsluiten met 4 gezonde jonge vogels (2 ♂ en 2 ♀), waarvan men de gegronde hoop had, dat zij zich zouden voortplanten. In een nawoord lezen wij, dat die vogels in 1965 inderdaad de geslachtsrijpe leeftijd bereikt hebben en gepaard hebben met geïmporteerde vogels. Resultaat 7 kuikens, waarvan er bij het beëindigen van het boek nog 5 leefden. Voor een belangrijk deel zijn de bereikte resultaten te danken aan de zorg en het werk van de directeur van de dierentuin in Antwerpen, Walter van den Bergh, aan wie de schrijver dit boek heeft opgedragen.

K.

ABONNEMENT PUBLICATIES

Personen of instellingen, die regelmatig de Publicaties van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg wensen te ontvangen, kunnen dat opgeven aan de administratie van het Natuurhistorisch Maandblad, Bosquetplein 7, Maastricht.

De reeds verschenen 15 Publicaties zijn nog alle te krijgen.